

УДК 349.6:349.412

Роман Смолярчук,*здобувач кафедри аграрного, земельного та екологічного права імені академіка В. З. Янчука Національного університету біоресурсів і природокористування України*

ОСОБЛИВОСТІ НАБУТТЯ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЛІСИ ЗА УКРАЇНСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Стаття присвячена правовим проблемам набуття права приватної власності на ліси в Україні. На основі чинного законодавства та юридичної літератури проведено комплексний аналіз підстав набуття права приватної власності на земельні лісові ділянки, а також дано правову характеристику особливостям реалізації цього права.

Ключові слова: ліс, право приватної власності на ліси, лісова ділянка, земельна лісова ділянка, землі лісогосподарського призначення.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку державотворення в Україні одне з чільних місць займає правове регулювання суспільних відносин у сфері ведення лісового господарства. Важливою подією у формуванні багатокладної економіки було скасування виключної державної власності на ліси і запровадження приватної та комунальної форм власності. Проте однозначно не можна сказати, що на практиці всі три форми власності є рівними, оскільки закон передбачив презумпцію державної власності усіх лісів України, окрім лісів, що перебувають у комунальній або приватній власності, а також визначив виняткові випадки набуття права комунальної та приватної власності на ліси. Тому натеper частка офіційно облікованих лісів приватної власності є вкрай незначною і становить менше 0,1% загальної площі лісових земель. У контексті подальшої диверсифікації форм власності на ліси особливе значення мають лісові ділянки, що перебували у користуванні сільськогосподарських підприємств, оскільки вони потенційно можуть слугувати базою для формування як комунальних, так і приватних лісів. Водночас розвиток приватного лісівництва, зокрема, в частині лісорозведення є одним із важливих напрямів реформування лісової галузі в державі.

Стан дослідження. Дослідженням теоретичних питань права приватної власності на ліси в Україні займалися такі вчені, як Г.І. Балюк, М.М. Заверюха, І.І. Каракаш, П.Ф. Кулинич, В.П. Непийвода, Я.В. Оніка, В.П. Печуляк, А.К. Соколова, О.П. Чопик, С.М. Шершун, М.В. Шульга, Н.Г. Юрчишин та інші. Але, незважаючи на інтенсивність

наукових розвідок, широкий спектр проблем набуття права приватної власності на ліси донині залишається невирішеним, а тому дискусійні питання потребують належної правової оцінки.

Постановка завдання. Метою статті є здійснення комплексного аналізу підстав набуття права приватної власності на земельні лісові ділянки за українським законодавством.

Виклад основного матеріалу. Зміни до Лісового кодексу України (далі – ЛК України) у 2006 році, які запровадили реальні механізми реалізації права приватної власності на лісові ресурси, засвідчили бажання держави розвивати правові можливості щодо лісових ресурсів реальних суб'єктів права приватної власності – громадян та юридичних осіб [1, с. 134]. Вчена Я.В. Оніка справедливо відзначає, що в Україні формування приватної власності на ліси штучно обмежене умовами щодо площі земельних ділянок лісогосподарського призначення та стану земель, що суперечить змісту права власності, яке полягає не в кількості і не в назві правомочностей власника, а в тій мірі реальної юридично забезпеченої та гарантованої влади, яка надається конкретному власнику чинним законодавством [2, с. 74]. Дедалі частіше лунають пропозиції розширити права приватних власників лісів, зокрема збільшити площу лісів, що можуть перебувати у приватній власності [3, с. 279].

Так, у ч. 1 ст. 56 Земельного кодексу України (далі – ЗК України) [4] закріплено, що землі лісогосподарського призначення можуть перебувати у державній, комунальній

та приватній власності. Статтею 7 ЛК України [5] визначено, що ліси, які знаходяться в межах території України, є об'єктами права власності Українського народу. Ліси можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Суб'єктами права приватної власності на ліси є лише громадяни та юридичні особи України. Згідно зі ст. 13 ЛК України право приватної власності на ліси громадян та юридичних осіб України виникає з моменту одержання ними документів, що посвідчують право власності на земельну ділянку, та їх державної реєстрації. Документом, що посвідчує право приватної власності на ліси, є державний акт на право власності на землю, виданий на відповідну земельну ділянку. Тобто норми ЛК України вказують на те, що право власності на ліси повинно виникати і посвідчуватись відповідно до земельного законодавства.

Слід окремо сказати про застарілість формулювання норм лісового законодавства щодо посвідчення прав на земельну ділянку порівняно із земельним законодавством. Як відомо, з 01.01.2013 реєстрація земельних ділянок та прав на них здійснюється за правилами та у порядку, встановленими ЗУ «Про державний земельний кадастр» [6] та ЗУ «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» [7], згідно з якими державні акти на земельні ділянки не видаються. Документом, що посвідчує право власності, є свідоцтво про право власності на нерухоме майно. За необхідності право на земельну ділянку може бути підтверджено витягом із Державного реєстру речових прав на нерухоме майно або Державного земельного кадастру, державними актами, виданими до 01.01.2013. У зв'язку з наведеним вище пропонуємо викласти ч. 3 ст. 13 ЛК України так: «Право приватної власності на земельну лісову ділянку оформлюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

Як відомо, ЛК України встановлює вичерпний перелік підстав набуття права приватної власності на ліси. Зокрема, згідно з ч. 1 ст. 12 Кодексу, громадяни та юридичні особи України можуть безоплатно або за плату набувати у власність у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств замкнені земельні лісові ділянки загальною площею до 5 гектарів. Ця площа може бути збільшена в разі успадкування лісів згідно із законом. Цій нормі відповідає ч. 2 ст. 56 ЗК України, яка передбачає можливість передачі у власність громадян і юридичних осіб земельних ділянок лісогосподарського при-

значення площею до 5 гектарів. Зазначене положення ЗК України є винятком, оскільки за загальним правилом землі лісогосподарського призначення не можуть передаватись у приватну власність із державної (п. «г» ч. 4 ст. 84 ЗК України) та комунальної (п. «г» ч. 4 ст. 83 ЗК України) власності.

Також громадяни та юридичні особи можуть мати у власності ліси, створені ними набутих у власність у встановленому порядку земельних ділянок малопродуктивних угідь, без обмеження їх площі (ч. 2 ст. 12 ЛК України). Окрім того, в ч. 3 ст. 12 Кодексу окремо зазначено, що ліси, створені громадянами та юридичними особами на земельних ділянках, що належать їм на праві власності, перебувають у приватній власності цих громадян і юридичних осіб. Вочевидь, у цій статті йдеться лише про первинні способи набуття права власності на ліси. З огляду на положення п. 3 ч. 1 ст. 14 ЛК України, яким передбачено можливість продавати або іншим шляхом відчужувати відповідно до закону земельну лісову ділянку, а також ч. 1 ст. 9 ЦК України [8], згідно з якою положення останнього застосовуються до відносин, що виникають у сфері використання природних ресурсів, можливим також є вторинне набуття на підставі правочинів права власності на приватні ліси, які набуті відповідно до ст. 12 ЛК України.

Площа земельних лісових ділянок, набутих за рішенням органів місцевого самоврядування та органів державної влади відповідно до закону, може бути збільшена в разі успадкування лісів згідно із законом (ч. 1 ст. 12 ЛК України). У зв'язку з цим варто підтримати думку І.І. Каракаша про те, що слід було б закріпити у ЛК України договірний і спадкоємний порядок щодо набуття права приватної власності на ліси як самостійні об'єкти права [9, с. 222].

Вважаємо цілком правильним та обґрунтованим твердження вченої Я.В. Оніки про те, що об'єктом цивільного обороту і річчю з цивілістичної точки зору є земельна лісова ділянка [2, с. 28]. Але, окрім лісового законодавства, ні земельне, ні цивільне, у свою чергу, не оперують відповідним терміном. Очевидно, що, згадуючи «земельну лісову ділянку», ЛК України має на увазі сформовану відповідно до земельного законодавства «земельну ділянку», а саме частину земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування, з визначеними щодо неї правами (ч. 1 ст. 79 ЗК України), з тією лише особливістю, що вона є одночасно лісовою, тобто вкритою (або постійно чи тимчасово не вкритою) лісом. Так, відповідно до ч. 6 ст. 1 ЛК України земельною лісовою ді-

лянюкою є земельна ділянка лісового фонду України з визначеними межами, яка надається або вилучається у землекористувача чи власника земельної ділянки для ведення лісового господарства або інших суспільних потреб відповідно до земельного законодавства. Таким чином, використовуючи термін «земельна лісова ділянка», ЛК України відсилає до земельного законодавства і розмежовує, відповідно, лісові й земельні правовідносини.

Насамперед, слід вказати на неоднозначність ст. 12 ЛК України, яка по-різному трактується вченими. Наприклад, автори науково-практичного коментаря до ЛК України за ред. Г.І. Балюк вважають, що у ній передбачено дві підстави виникнення права приватної власності на ліси: 1) набуття права власності на угіддя селянських, фермерських та інших господарств, що містять до 5 га замкнених земельних лісових ділянок; 2) створення лісів на набутих у встановленому порядку земельних ділянках деградованих і малопродуктивних угідь [10, с. 35].

Натомість О.П. Чопик у своїй праці загалом виокремлює такі способи набуття права приватної власності на землі лісогосподарського призначення:

- отримання замкнених земельних ділянок лісогосподарського призначення у складі угідь фермерських господарств;
- заліснення деградованих і малопродуктивних угідь, наданих для цих цілей;
- лісорозведення на земельних ділянках, що перебувають у приватній власності;
- придбання земельних ділянок лісогосподарського призначення за цивільно-правовими угодами;
- прийняття спадщини [11, с. 74].

Дослідниця Н.Г. Юрчишин зазначає, що громадяни і юридичні особи за чинним ЛК України можуть мати на праві приватної власності:

- а) замкнені земельні лісові ділянки загальною площею до 5 га, якщо вони входять до складу угідь селянських, фермерських та інших господарств;
- б) внаслідок успадкування лісів, вказаних вище згідно із законом;
- в) ліси, створені фізичними чи юридичними особами на набутих у власність у встановленому порядку земельних ділянках деградованих і малопродуктивних угідь, без обмеження їх площі;
- г) ліси, створені ними на земельних ділянках, що належать їм на праві власності, перебувають у приватній власності цих осіб [12, с. 26].

Учена Я.В. Оніка серед можливих підстав набуття у приватну власність земельних ді-

лянок лісогосподарського призначення виділяє 1) первинні способи, серед яких: а) отримання замкнених земельних лісових ділянок у складі селянських, фермерських та інших господарств до 5 гектарів; б) створення лісів на земельних ділянках деградованих і малопродуктивних угідь, а також 2) вторинні способи, що являють собою цивільно-правові угоди щодо передання майна у власність від інших приватних власників лісогосподарських земель [2, с. 73–76].

Як видно, в доктрині існують різні підходи до розуміння змісту ст. 12 ЛК України у розумінні того, чи є заліснення лише деградованих і малопродуктивних угідь (тобто підстава, встановлена ч. 2 ст. 12 ЛК України) єдиним можливим способом набуття у власність лісів шляхом лісорозведення, або ж частиною 3 ст. 12 ЛК України встановлено окрему форму набуття лісів у приватну власність, відмінну від заліснення деградованих і малопродуктивних угідь. Вважаємо правову позицію, за якою ч. 3 ст. 12 ЛК України встановлено окрему підставу набуття права приватної власності на ліси більш доречною і такою, що ґрунтується на системному тлумаченні ст. 12 ЛК України, з таких причин. Так, ч. 2 ст. 12 ЛК України встановлено, що громадяни та юридичні особи можуть мати у власності ліси, створені ними на набутих у власність у встановленому порядку земельних ділянках деградованих і малопродуктивних угідь, без обмеження їх площі. Ця норма встановлює окрему форму набуття у власність певних видів угідь (деградованих і малопродуктивних) для цілей їх подальшого заліснення, при цьому вже передбачаючи, що ліси, створені таким чином, перебувають у власності громадян та юридичних осіб, які набули у власність у встановленому законом порядку за цією схемою вказані землі. Доцільності ще однією нормою закріплювати, що ліси, які створені громадянами та юридичними особами на набутих ними у власність деградованих і малопродуктивних землях, є їхньою власністю, немає. Тому ч. 3 ст. 12 ЛК України, яка передбачає, що «ліси, створені громадянами та юридичними особами на земельних ділянках, що належать їм на праві власності, перебувають у приватній власності цих громадян і юридичних осіб» закріплює загальне правило у разі лісорозведення, згідно з яким власник земельної ділянки є одночасно власником створених на ній лісів (що узгоджується з ч. 2 ст. 79 ЗК України, ч. 3 ст. 373 ЦК України).

На наш погляд, із аналізу норм лісового законодавства випливає, що створення лісів саме на деградованих і малопродуктивних угіддях визначено саме як пріоритетний на-

прям лісорозведення. Пріоритетність заліснення саме деградованих і малопродуктивних угідь нормативно закріплена, зокрема: 1) у ст. 81 ЛК України, в якій встановлено, що «лісорозведення здійснюється на призначених для створення лісів землях <...> насамперед низькопродуктивних та непридатних для використання в сільському господарстві <...>, на землях сільськогосподарського призначення, виділених для створення для створення полязахисних лісових смуг та інших захисних насаджень»; 2) у п. 2 Правил відтворення лісів [13], згідно з яким лісорозведення здійснюється «на землях, що раніше не були зайняті лісом, насамперед непридатних для використання в сільському господарстві або виділених для створення захисних лісових насаджень лінійного типу» тощо.

Як зазначалося вище, згідно з ч. 1 ст. 12 ЛК України, громадяни та юридичні особи України можуть безоплатно або за плату набувати у власність у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств замкнені земельні лісові ділянки загальною площею до 5 гектарів. Ця площа може бути збільшена в разі успадкування лісів згідно із законом. Указаній нормі кореспондує ч. 2 ст. 56 ЗК України: «Громадянам та юридичним особам за рішенням органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади можуть безоплатно або за плату передаватись у власність замкнені земельні ділянки лісогосподарського призначення загальною площею до 5 гектарів у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств».

Слід окремо зупинитись на термінологічних відмінностях у цих нормах щодо найменування об'єктів, які можуть бути надані у приватну власність, – «земельні лісові ділянки» і «земельні ділянки лісогосподарського призначення». Ці, на перший погляд, тотожні терміни насправді мають дещо відмінний зміст і не збігаються за обсягом позначуваних ними об'єктів. Земельна лісова ділянка, за ч. 6 ст. 1 ЛК України, це «земельна ділянка лісового фонду України з визначеними межами, яка надається або видучається у землекористувача чи власника земельної ділянки для ведення лісового господарства або інших суспільних потреб відповідно до земельного законодавства». По-перше, земельна лісова ділянка є власне земельною ділянкою, тобто сформованою відповідно до земельного законодавства частиною земної поверхні з установленними межами, визначеною площею, певним місцем розташування і цільовим призначенням, з визначеними щодо неї правами, відомості про яку має бути внесено до Державного земельного кадастру. По-друге, земельна лісова ділянка є одночасно також

і частиною лісового фонду України (лісових земель), тобто «лісовою ділянкою» (яка не обов'язково належить до земель лісогосподарського призначення).

З іншого боку, землі лісогосподарського призначення є окремою категорією земель, які надані та використовуються для потреб лісового господарства і можуть включати в себе як лісові землі, на яких розташовані лісові ділянки, так і нелісові землі (останні не є частиною лісового фонду).

Із цього випливає, що в приватну власність громадянам і юридичним особам за рішенням органів місцевого самоврядування або органів виконавчої влади можуть бути надані у власність замкнені лісові ділянки земель лісогосподарського призначення загальною площею до 5 гектарів у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств. Цілком логічно, що нелісові землі у складі таких угідь у принципі не можуть мати лісогосподарського призначення, оскільки підпорядковуватимуться правовому режиму сільськогосподарського використання цих земель.

За загальним правилом, захисні насадження посеред сільськогосподарських угідь належать до несільськогосподарських угідь земель сільськогосподарського призначення (ч. 2 ст. 22 ЗК України), але не виключається, що землі під такими насадженнями можуть бути надані в лісогосподарське використання.

Варто наголосити, що в законодавчих актах не розкрито сутності поняття «замкнена земельна лісова ділянка», внаслідок чого неможливо точно визначити його зміст, а також з'ясувати характерні ознаки земельної лісової ділянки, які в сукупності однозначно визначають її саме як «замкнену».

У правовій доктрині висловлено низку думок із цього приводу. Зокрема, П.Ф. Кулич вважає, що замкненою є така ділянка, де лісові насадження на цій земельній ділянці відокремлені з усіх сторін від лісових насаджень, що ростуть на суміжних земельних ділянках, природними чи штучно створеними просіками, елементами рельєфу (схилами, водоймами та ін.) тощо [14, с. 19].

Інші дослідники під цим терміном розуміють лісові ділянки, відокремлені природними (болотами, водоймами, пустирями тощо) або протипожежними розривами [15, с. 325]. Ознаку «замкнутості» визначають як розташування земельної лісової ділянки в оточенні земель з іншими видами угідь [16, с. 176; 10, с. 36].

Водночас деякі науковці зазначають, що замкненими земельними ділянками є такі земельні ділянки лісогосподарського призначення, які відокремлені природними роз-

ривами (пустирями, болотами, ярами) та (або) юридично встановленими межами її територій, тобто ізольовані від основного масиву земель лісогосподарського призначення [17, с. 150; 18, с. 58].

Дослідниця Н.Г. Юрчишин цілком слушно зазначає, що відсутність ознаки «замкнена» у земельної лісової ділянки не дає підстав для її характеристики як відокремленої та не дає підстав для надання її у приватну власність. Для усунення неточностей пропонує визначити «замкнену земельну лісову ділянку» як таку, що відокремлена природними розривами (пустирями, болотами, ярами, схилами, водоймами та ін.) із встановленими межами, тобто відділена від основного масиву земель лісового фонду [12, с. 55].

О.П. Чопик «замкненою ділянкою лісогосподарського призначення» вважає ізольовану земельну ділянку, що не має зв'язку з іншими ділянками цієї категорії земель, та водночас вказує, що відсутність легальної дефініції цього терміна, поряд із його законодавчим уживанням, робить його оціночним [11, с. 66].

По суті, якщо коректно висловлюватись, то замкненою може бути не лісова ділянка, а умовна лінія, що відмежовує позначувану лісову ділянку від інших лісових площ. У цьому разі земельні ділянки лісогосподарського призначення можуть складатися лише із лісових земель та не можуть включати нелісові землі земель лісогосподарського призначення (нелісові землі – специфічна підкатегорія земель, що існує лише в складі земель лісогосподарського призначення, тому не вкриті лісовою рослинністю землі у складі селянських, фермерських господарств будуть підпорядковуватись правовому режиму, зумовленому веденням у них сільського господарства). На нашу думку, земельна лісова ділянка має бути відокремленою насамперед від інших лісових земель (лісових ділянок), тобто не мати з ними спільної межі. Крім того, замкненість лісової ділянки не може бути зумовленою наявними лісовими дорогами, кварталними просіками, протипожежними розривами, осушувальними каналами чи іншими невід'ємними складниками лісових земель (пустирі, поляни), які постійно чи тимчасово не вкриті лісовою рослинністю (тобто, не вкритими лісовою рослинністю лісовими ділянками). Також вважаємо, що, з огляду на норми ст. 12 ЛК України та ст. 56 ЗК України, лісова ділянка, яка може бути надана у приватну власність, з усіх сторін має бути оточеною угіддями фермерського, селянського чи іншого господарства, тобто землями сільськогосподарського призначення.

Розвиток приватної форми власності на лісі є можливим та особливо актуальним на основі лісів реформованих колективних сільськогосподарських підприємств, адже основна маса лісових ділянок, що підпадає під критерії, визначені в ч. 1 ст. 12 ЛК України, перебувала на їх землях.

Окремою формою виникнення власності на лісі є заліснення на набутих у власність деградованих і малопродуктивних землях, без обмеження їх площі (ч. 2 ст. 12 ЛК України). Водночас ч. 3 ст. 56 ЗК України визначає, що громадяни і юридичні особи в установленому порядку можуть набувати у власність земельні ділянки деградованих і малопродуктивних угідь для заліснення, але не вказує, що площа таких земель не обмежується, у зв'язку з чим у науці пропонується привести це положення у відповідність до ЛК України [18, с. 59-60].

У цьому разі створення лісів є способом консервації земель, тобто припинення їх господарського використання на визначений термін. Відповідно до ч. 1 ст. 171 ЗК України до деградованих земель належать: а) земельні ділянки, поверхня яких порушена внаслідок землетрусу, зсувів, карстоутворення, повеней, добування корисних копалин тощо; б) земельні ділянки з еродованими, перезволоженими, з підвищеною кислотністю або засоленістю, забрудненими хімічними речовинами ґрунтами та інші. А згідно з ч. 2 цієї статті до малопродуктивних земель належать сільськогосподарські угіддя, ґрунти яких характеризуються негативними природними властивостями, низькою родючістю, а їх господарське використання за призначенням є економічно неефективним.

Лісорозведення на деградованих і малопродуктивних землях проводиться зі зміною цільового призначення земель на лісогосподарське і здійснюється в порядку, визначеному Правилами відтворення лісів, та Порядку консервації земель [19]. Натепер у зв'язку з тимчасовою заборорою на відчуження, зміну цільового призначення (використання) земельних ділянок сільськогосподарського призначення, перерахованих у п. 15 Перехідних положень ЗК України, практична реалізація положень законодавства щодо створення лісів на цих землях не є можливою.

Висновки. Запровадження в правову систему України приватної форми власності на лісі має позитивне значення, оскільки стимулює суб'єктів приватного права до здійснення лісорозведення. Законодавством нині передбачено первинні та вторинні способи набуття лісів у приватну власність. Зокрема, статтею 12 ЛК України встановлено ви-

черпний перелік підстав первинного набуття лісів у приватну власність: безоплатно або за плату набувати у власність у складі угідь селянських, фермерських та інших господарств замкнені земельні лісові ділянки загальною площею до 5 гектарів; шляхом створення громадянами та юридичними особами лісів на набутих у власність у встановленому порядку земельних ділянках деградованих і малопродуктивних угідь без обмеження їх площі; шляхом створення громадянами та юридичними особами лісів на земельних ділянках, що належать їм на праві власності. Вторинними способами набуття лісів у власність громадян і юридичних осіб є успадкування лісів згідно із законом, а також набуття за цивільно-правовими правочинами.

Список використаних джерел:

1. Печуляк В. П. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері лісового господарства України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2013. 459 с.
2. Оніка Я. В. Речові права на земельні ділянки лісгосподарського призначення: цивільно-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2015. 186 с.
3. Бондарчук Н. В. Актуальні питання правового режиму лісів України. Часопис Київського університету права. 2012. № 4. С. 276-279.
4. Земельний кодекс України : Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3. Ст. 27.
5. Лісовий кодекс України : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII (в редакції Закону України від 8 лютого 2006 р. № 3404-IV). Відомості Верховної Ради України. 2006. № 21. Ст. 170.
6. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 7 липня 2011 р. № 3613-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 8. Ст. 61.
7. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 51. Ст. 553.

8. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356.

9. Каракаш І. І. Право власності та користування на землях лісгосподарського призначення. Наукові праці національного університету «Одеська юридична академія». 2012. Т. 12. С. 214-226.

10. Науково-практичний коментар Лісового кодексу України / Г. І. Балюк, А. П. Гетьман, Т. Г. Ковальчук та ін.; за ред. Г. І. Балюк. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 368 с.

11. Чопик О. П. Правовий режим земель лісгосподарського призначення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Львів, 2013. 182 с.

12. Юрчишин Н. Г. Реалізація права приватної власності на ліси в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2009. 190 с.

13. Про затвердження Правил відтворення лісів : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 р. № 303. Офіційний вісник України. 2007. № 16. Ст. 589.

14. Кулинич П. Ф. Права на лісові земельні ділянки за новим Лісовим кодексом України. Земельне право України. 2006. № 6. С. 15-26.

15. Земельне право України : підручник / Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін.; за ред. М. В. Шульги (кер. авт. кол.). Київ : Юрінком Інтер, 2004. 368 с.

16. Мірошніченко А. М., Марусенко Р. І. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України : (за станом нормат.-прав. актів та суд. практики на 10 квіт. 2013 р.). 5-те вид., змін. і доп. Київ : Правова єдність, 2013. 542 с.

17. Земельний кодекс України: науково-практичний коментар / Г. М. Беженар, Е. С. Бердніков, Л. О. Бондар та ін.; за ред.: А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. 4-е вид., доп. Харків : Одиссей, 2008. 624 с.

18. Заверюха М. М. Правове регулювання використання та охорони лісів за лісовим та земельним законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Одеса, 2016. 225 с.

19. Про затвердження Порядку консервації земель : Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26 квітня 2013 р. № 283. Офіційний вісник України. 2013. № 42. Ст. 1525.

Статья посвящена правовым проблемам приобретения права частной собственности на леса в Украине. На основе действующего законодательства и юридической литературы проведен комплексный анализ оснований приобретения права частной собственности на земельные участки, а также дана правовая характеристика особенностей реализации этого права.

Ключевые слова: лес, право частной собственности на леса, лесной участок, земельный лесной участок, земли лесохозяйственного назначения.

The article is devoted to the legal problems of acquiring the right of private ownership of forests in Ukraine. On the basis of the current legislation and legal literature, a comprehensive analysis of the grounds for acquiring the right of private ownership to the land parcels is provided, as well as a legal description of the peculiarities of the realization of this right.

Key words: forest, right of private ownership of forests, forest area, land forest area, land of forestry purposes.